

BALLAI LÁSZLÓ

Episzkopi

© COPYRIGHT 2008, BALLAI LÁSZLÓ. MINDEN JOG FENNTARTVA.

MEGJELENT AZ „EZREDVÉG” IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALOMKRITIKAI FOLYÓIRAT
XVIII ÉVFOLYAM, 3. (2008. MÁRCIUSI) SZÁMÁBAN.

EZ A MŰ AZ ÍRÓ HONLAPJÁRÓL, A [HTTP://BALLAI.VASAROS.COM/](http://ballai.vasaros.com/) OLDALRÓL SZÁRMAZIK.
A SZÖVEG BÁRMINEMŰ MEGVÁLTOZTATÁSA, VALAMINT KERESKEDELMI CÉLÚ SOKSZOROSÍTÁSA
CSAK A SZERZŐ KÜLÖN, ÍRÁSBELI ENGEDÉLYÉVEL LEHETSÉGES.
E-MAIL: [BALLAI@VASAROS.COM](mailto:ballai@vasaros.com)

© 2008 VASAROS DOT COM

Mennyire félreismernek téged, Terpszülla! Azt mondják, makacs vagy, nem hallgatsz a jó szóra. Pedig ha te megállsz, annak oka van. Mint a kurióni színház nézőtere fölött, ahol behasadt a föld. Olyan szomorú az a romba dőlt város, de különösen a színház! Teljesen céltalan. Az összeomlott házakról még csak el tudom képzelni, hogy laktak bennük egykor. Egykor. A földrengés előtt. Épp, mielőtt megszülettem. De Episzkopiban nincs színház. Nem tudom, milyen lehet. Annyira izgat! Azért megyünk oda majd mindennap, Terpszülla.

Terpszülla meleg, barna szemével a legnagyobb megértéssel nézett rá.

– A gazdám járt a színházban, és azt mondja, hogy nem volt benne semmi különös. Az istenekről, hősekről, meg hősnőkről szóló, közismert történeteket adtak elő. A színészek egyhelyben álltak. Meg sem mertek mozdulni, hogy fel ne bukjanak magasztott szandáljaikban. Arcukat fedő, furcsa álarcaiktól némelyikük szövegét alig lehetett érteni. Ő kifejezetten unta. Nem is értette, hogy egyesek miképp lelkesedhettek annyira, hogy felugráljanak előadás közben, vagy hogy utána élénken vitába bocsátkozzanak. Mindenki tudja, Oidipusz megvakítja magát, miután rájön, hogy a saját anyjával esett szerelembe, vagy hogy a Nesszosz véréből átítatott köpönyeggel Déianeira nem Heraklész szívét hódítja vissza, hanem megöli a férfit. Az apja mesélte, hogy sok-sok emberöltővel ezelőtt nézőpénzt fizettek a polgároknak, ha elmentek a színházba. És persze nem voltak női színészek.

Az átriumba belépő férfi megcsókolta kicsiny gyermeküket ringató feleségét.

– Túl vagyunk a nehezén, kedvesem – mondta.

– Hát elköltözhetünk innen? – sóhajtott fel az asszony.

– Ott még nem tartunk, de hamarosan arra is sor kerülhet.

– Ha "ott még nem tartunk", akkor sehol sem tartunk.

– Hogy mondhatasz ilyet?

– Könnyű neked! Reggel kiteszed a lábad innen, és csak este állítasz haza, amikor jóformán sötétedik. Én azonban álló nap azt a szemközti romvárost nézem a fórumra menet.

Az asszony a bölcsőbe fektette az elszunnyadt gyermeket.

– Nézd – mutatta a kezében tartott pénzermét a férje. – Jóformán már csak az új császárt ábrázoló ezüstök vannak forgalomban.

– De hiszen Valens császár már egy éve trónra lépett – mondta az asszony.

– Az igen rövid idő a teljes pénzcseréhez. Nem tudom, hogyan csinálják.

– Végül is mindegy. Az a fontos, hogy minél több érménk legyen.

– Azon vagyok, kedvesem. És ma szerencsés napunk volt. Hatvan as forgalmat csináltam.

Az tizenöt *sestertius*.

– Ó, istenek! Itt hagyhatjuk végre ezt a szellemvárost?

– Közel a napja. És akkor felszabadítjuk a leányzót is. Hadd legyen végre színésznő belőle!

– Nagyon sokat foglalkoztat téged az a rabszolga.

– Semmivel sem foglalkoztat többet, mint a kérdések, amelyeket folyton feltesz. Hogyan pusztult el Kurión? Hová lettek a városból az emberek? Miért olyan élettelen Episzkopi is? Ha nem érkezik egy-egy csapat római, szinte halottnak tetszik? Miért nem lehet legalább színházat csinálni? Miért nem akar játszani itt senki sem? Vajon a róluk szóló szerepjátékokkal együtt eltűntek az istenek is?

– Ugyan, soha nem szeretted a színházat.

– Eh, itt nem a színházról van szó.

– Persze hogy nem, hanem a lányról. Miatta nem tudjuk itt hagyni ezt a tizenhárom éve elpusztult vidéket. Miatta kell nekem, valahányszor kiteszem a lábamat a ház kapuján, azt az átkozott halott várost látnom. Miatta nem vagy képes eladni végre ezt a nyomorult házat, hogy tisztességes helyre költözhessünk!

– Hát nem érted, hogy nem miatta volt a földrengés? Később is született egy hónappal.

- De jól tudod, hogy mikor született!
- És nem miatta nem tudom eladni a házat, hanem azért, mert az ingatlanok tizenhárom éve a harmadát érik a paphosziakénak. Ez a leány különben csak két éve van a házunknál.
- De már tizenhárom éves, és ahol neked kell, kikerekedett.
- Nem veszed észre, mindennap azért dolgozom hajnaltól estig, hogy végre elmehessünk innen, és őt felszabadíthassam, hogy ne kelljen magunkkal vinnünk?
- Aha. Miért nem adod el? Az árával is megrövidítesz bennünket.
- Az árával? Az itteni rabszolgák iránt amúgy sincs kereslet. Ez a pénz nem számít, amikor bejön a nagy üzlet. Egyébként is, miért ne tehetnénk jót egy emberrel?
- Mondd, miért nem velem teszel jót? És az a te nagy üzleted, ugyan mikor jön be?
- Bennem bízhat, kedvesem.

- Tudod, Terpszülla, minden vágyam, hogy színésznő lehessen. Szerintem nagyon is érdekes az, hogy Déianeira mennyire szereti a férjét.

A leány kihúzta magát, kezét diadalmasan felemelte.

- Elképzelem, hogy én vagyok az asszony - mondta. - Az én férjem a világ legnagyobb hőse, a legerősebb ember a földön. Nem is értem, hogyan bízhatott meg a kentaurban. Már amikor felajánlotta, hogy átvisz az Eunéoszon Nesszosz kéjsóvár pillantásokkal hátára vett, és nem a folyónak indult velem, hanem tova, Heraklész rögvest lenyilazta. Vergődés a fövényen. Kiforduló pillantás. És e félig emberben, félig állatban halála pillanatában megerősödik az ember. Alázattal fogja meg a kezem. Ő, aki rosszat akart, megbűnhődik, mondja. Mint mindenki, aki azt hiszi, vele kivételt tesz a sors. De, engedjem meg, hogy jóvátegyen valamit bűneiből, és fogjam fel kiömlő vérének. Ha valaha el akarna hagyni Heraklész, e vérrel megkent ruha feledtetni fogja vele hűtlen gerjedelmét. A szem megtört márványába nézek, és megáztatom kendőmet abban a vérben. És valóban, Heraklész szíve tíz év múltán újra fellobban egykori szerelme, Oikhalia iránt. Egyik köpenyét, bedörzsölve a vérrel, elküldöm neki. A visszatérő szolga jelenti, hogy Heraklész őrzítő kínban fetreng. Meztelen kard hegyébe meredek. Ő, hogy is bízhattam egy kentaurban?

A bölcsőből jóízű, egyenletes szuszogás hallatszott.

- Ja, el is felejtettem, hogy az elöljáróságról küldtek érte - mondta az asszony.
 - Miért nem ezzel kezdted?
 - Eh, nem juthat minden az eszembe! Be kell menned a questorhoz.
- A férfi elsápadt. - Démétér, Rhea lánya ne hagyj el!
- Valami baj van?
 - Nem tudom. A *questor*, az adó...
 - De hisz befizetted a hátralékot.
 - Igen, de az adóalapot görög módra számoltam ki. Ha a rómaiak felülvizsgálják, hiányt állapíthatnak meg.
 - Ó, micsoda szegény!
 - Szegény? Neked csak az átkozott büszkeséged számít? Nemrég csupán úgy kerülhettem el a lefejezést, ha megalázó kamatra veszek fel kölcsönt Almentiustól.
 - Ugyan, drágám, te, aki annyira utálsz a színházat, előszeretettel túldramatizálsz a dolgokat!
 - Túldramatizálsz? Tavaly Flavius Valentinianus és Flavius Valens császárok első rendeleteinek egyike az adóhátralékos polgárok kivégzéséről szólt.
 - Hiszen csak a magadfajtára ijesztettek rá.
 - Igen? És a szomszédaink, Titus Valerianus vagy Demetrius, hová lettek? Utóbbi a saját házában koncolták fel, még hallottuk is a halálsikolyát. Nem, ezek a rómaiak nem tréfálnak. A szökött rabszolgákat és colonusokat a saját bányáikba küldték, a szerzeteseket és remetéket

pedig besoroztatták a hadseregbe.

- Rómának szüksége van a rendre. Túlságosan összezavarodtak a viszonyok.
 - Nem rend van, hanem türannisz. És mérhetetlenül rosszul esik, hogy a férjeddal szemben erre hivatkozol.
 - Választhattál volna görögöt is. Az nem szólna semmiért, hanem azon állandóan rajta kellene tartanod a szemed.
 - Görög, római, mit számít az? – kérdezte a férfi. – Téged szeretlek, nem az őseidet. Jól tudod, mennyire súlyos a helyzetem, miért nehezíted még te is?
 - Tudhattad, hogyha római nőt veszel el, az ki fogja mondani az igazságot.
 - Milyen igazságot? Ugyan mit mondtál te ki? Meg sem hallgattál, amikor beléptem. Nincs több adósságunk. ez az igazság. De persze, téged ez nem érdekel, csak a vérengző honfitársaid védelme, meg hogy a kilátásod nem a Palatinusra néz. Én akár fel is fordulhatok, levághatják a fejemet, mint adóhátralékosnak, és amikor te a gyermekkel együtt éhen halsz, még akkor is csak a soha nem látott Rómáról zengesz dicshimnuszokat!
 - Ne haragudj rám. Én bízom benned.
- A férfi magához vonta az asszonyt. – Hogy is haragudhatnék rád, kedvesem? Csak már a holnapon lennénk túl!

A leányzó hazaért, bekötötte Terpszüllát, az öszvért az alagsori istállóba, és elé tette az abrakot.

Ekkor hevesen megmozdult a föld, záporozni kezdtek fejükre a vályogtéglák. A kis rabszolga ösztönösen a kijárat felé iramodott, majd eszébe jutott a kedves Terpszüllá, és visszaszökkent, hogy eloldja.

Az első után négy másodperccel érkezett a második lökés, mely az istállóba omlasztotta a kőépületet, maga alá temetve a férfit, az asszonyt és a kisdedit is. Egy perc múlva, a harmadik rengéskor már nem maradt egyéb a házból és a ciprusi Episzkopiból, mint egy fájdalmas öszvérordítás.

VÉGE